

Betri kor til verkafólkið og familjurnar

Jens Arni Leo Hammerfoss, valevni Javnaðarfloksins

Tað eru viðurskifti, sum seta verkafólk og familjuna í bíðustøðu, og sum ræna okum dýrabara samveru við okra medmenniskju. Viðurskifti, sum ikki fremja lívsgóðsku, men strongd og taka virðismikla tíð frá okra kæru. Í Føroyum hava hesi viðurskifti ligið órørd í fjøruti ár, meðan okra grannalond hava tikið fatt um og virðismettar arbeidsfólk og familjuna.

Øll, sum kunnu, skulu arbeiða. Tað er sjálvur kjølurin í okra vælferðarsamfelagi. Men arbeidsmarknaðurin skal vera skipaður soleiðis, at hann fremur lívsfrælsi – ikki strongd.

Starvsmannafelagið hevur sett nøkur kjarnumál fram, og gleðiligt er, at hesi koma væl

undir politisku mál Javnaðarfloksins og míni hjartamál. Eitt teirra er at stytta arbeiðsvikuna frá 40 niður í 37 tímaruttan lønarminking. Hetta fer at skapa betri samanhag millum arbeiðslív og frítíð, minka strongd hjá arbeiðsfólki, umframt at sambandið við familju og nærvera verða styrkt. Allar kanningar vísa, at tað loysir seg at gera hetta, og at nógv meiri fæst burtúr arbeiðinum, hóast arbeiðsvikan er styttri.

Tá 8 tímar av degnum eru farnir, er lítið eftir enn at skunda sær at avheinta børnini og heim til húsar. Um børn ella foreldur hava frítíðarítriv, so skal tíð leggjast av til tað eisini, meðan sambandið við familjuna alsamt minkar. Bara 3 tímar av vikuni gera alstóran mun fyri børnini, fyri verkafólkið og fyri okum sum menniskju í heilatikið.

Tíðaravmarkað og partíðarstørv mugu tryggjast

Tíðaravmarkað og partíðarstørv mugu tryggjast á tann hátt, at tað gerst møguligt og

hugaligt at hava hesi størv. Fólk í tíðaravmarkaðum starvi mugu verjast og tryggjast soleiðis, at tey hava sømilig rættindi á arbeidsmarknaðinum, tí hesi størv gerast alsamt meiri vanlig.

Okur mugu eisini styrkja rættin hjá teimum, sum arbeiða niðurstetta tíð, men sum vilja arbeiða fulla tíð. Hetta er tó fyrst og fremst eitt mál fyri arbeidsmarknaðarpartarnar – fakfeløg og arbeidsgevarar.

Harumframt mugu viðurskifti innan arbeidsloysi og arbeidsloysisskipanina eftirmetast, m.a. mótrokningar í ALS skipanini til partíð og tíðaravmarkað størv, men eisini frítíðarlønini. Um tú hevur forvunnið tær frítíðarløn men gerst arbeidsleysur, so verður ALS útgjaldið mótroknað frítíðarlønini fyri mei. Tískil mugu verkafólk brúka frítíðarlønina at liva fyri og møguleikin til frítíð er burturi. Broytast skal!

Arbeitsmarknaðardepil og útbúgvingar

Ongin ivi er um, at ófaklærd

mugu hava nógv fleiri møguleikar at kunnu eftirútbúgva seg. Her hugsi jeg serliga um vaksnamannaútbúgvingar og førleikamennandi skeiðsskipanir, sum menna verkafólkið til ein alsamt broytandi arbeidsmarknað.

Arbeitsmarknaðurin broytist, ferðavinnan tekur dik á seg og tænastuvinnan er alsamt vaksandi. Okur mugu ásanna, at tó at fiskivinnan er grundarlagið undir okra samfelag, so hevur tøknilig og automatisering ta avleiðing, at tørvurin á arbeiðsfólki minkar. Við hvørjar nýbygging ella tøkniligum frambroti kunnu fólk gerast arbeidsleys. Tí er tað týðningarmikið, at okur hava vaksnamannaútbúgvingar og skeiðsskipanir, sum førleikamenna ófaklærd til onnur størv á arbeidsmarknaðinum, og sum samsvara tørvinum á arbeidsmarknaðinum.

Øll eiga rættin til arbeiði. Men øll skulu eisini eiga rættin at mennast á arbeidsmarknaðinum.

Ein framtíðarætlan má vera at stovnseta ein arbeiðs-

marknaðardepil, sum samskipar hesi viðurskifti, men sum eisini skal vera liður millum arbeidsgevaran, fakfeløg og arbeiðsfólkið. Alt hetta krevur fyrst og fremst upplýsingar og hagtøl um føroyska arbeidsmarknaðin og um korini hjá verkafólkinum. Tí mugu umfatandi raðfestingar og játtanir til at gera kanningar til hetta endamálið.

Saman um einar javnari Føroyar

Okur hava eina skyldu at skipa samfelag okra soleiðis, at okur kunnu lyfta verkafólk, familjur og livikor upp á eitt hægri og virðiligt støði. Tí er tað týðningarmikið, at okur lurta og samskifta við fakfeløgini og fáa neyvt at vita, hvørjar trupulleikar eru, og hvør tørvurin er. Tað er úr hesum samstarvi, at einar javnari Føroyar kunnu sprettast.

Hetta eru hjartamál fyri meg og mál, sum jeg av øllum alvi vil arbeiða fyri, um jeg verði valdur.

Flogternunum stendur frítt at krevja sáttmála

Súni Selfoss, formaður Starvsmannafelagið

VIÐMERKING: Økissáttmálin hjá Starvsmannafelagnum fyri flogternurnar fór úr gildi 1. november í fjør, og síðani hevur felagið ikki havt nakran leiklut á økinum, sum felag við virknum kollektivum sáttmála. Individuelli setanaravtalurnar, sum víst hevur verður til í seinastuni, hevur Starvsmannafelagið einki við at gera. Við hesum vil eg rætta onkra misskiljing, sum hevur verið í hesum máli

Seinastu tíðina hevur nógv almenn umrøða verið um sáttmálaviðurskiftini hjá flogternunum hjá Atlantic Airways, serliga í samband við tvey umstrídd uppsagnarmál. Í hesum sambandi kunnu fólk hava fingið ta fatan, at Starvsmannafelagið framvegis hevur ein leiklut sum sáttmálapartur á økinum.

Hetta er ein misskiljing. Starvsmannafelagið hevur

ongan leiklut havt á økinum síðani 1. november í fjør, tá ið kollektivi økissáttmálin fyri flogternurnar fór úr gildi.

Eingin sáttmálaforðing longur

Starvsmannafelagið hevði í 2 ár kollektivan sáttmála fyri flogternurnar hjá Atlantic Airways. Hettar var fram til 1. november í fjør. Sum vanligt er á føroyska arbeidsmarknaðinum var talan um ein sokallaðan økissáttmála, t.v.s. ein sáttmála, sum er galdandi fyri øll starvsfólk á fakøkinum, sama um tey eru limir í felagnum ella ikki.

Eftir at flogternunar høvdu gjørt greitt, at tær ynsktu at gerast limur í danska fakfelagnum fyri starvsfólk í flogvinnuni, FPU og tóku seg úr Starvsmannafelagnum, avgjörði felagið at siga sáttmálan upp við Føroya Arbeitsgevarafelag. Tað hendi 1. november.

Við hesum stigi trekti Starvsmannafelagið seg úr sáttmálaøkinum og lat samstundis upp fyri, at flogternunar sjálvar kunnu skipa síni sáttmálaviðurskifti eftir egnum ynski.

Síðani 1. november hevur Starvsmannafelagið sostatt

ikki verið nøkur forðing fyri, at flogternurnar kundu krevja nýggjan kollektivan økissáttmála fyri Atlantic Airways. Økissáttmálin er farin úr gildi.

Limasáttmálin er óvirkin

Av tí at onkur limur framvegis var eftir í Starvsmannafelagnum tá, varð avgjört í heyst at gera ein 1-ára limasáttmála fyri økið við innihaldi sum í gamla økissáttmálanum. Munurin á einum limasáttmála og einum økissáttmála er, at ein limasáttmáli er bert galdandi sum kollektivur sáttmáli fyri tey, sum eru limir í fakfelagnum. Ein limasáttmáli krevur limir. Og stóðan er tann, at tað hevur eingin verið í fleiri mánadur.

Síðani 1. november hava allar flogternurnar nevniliga tikið seg úr Starvsmannafelagnum, og stóðan er sostatt tann, at limasáttmálin hevur ongan reellan týðning sum kollektivur sáttmáli. Sum slíkur er sáttmálin óvirkin og 1. november verður hann helst eisini formiliga settur úr gildi, tí við ongum limum hevur felagið sum vera man ongan áhuga í at hava ein slíkan sáttmála longur.

Starvsmannafelagið hevur

sostatt ongan leiklut yvirhøvur sum kollektivur sáttmálapartur á arbeiðøkinum hjá flogternunum í Atlantic Airways. Og við ongum virknum kollektivum sáttmála hava Starvsmannafelagið og Føroya Arbeitsgevarafelag/Atlantic Airways ongar sáttmálabindingar hvør móti øðrum longur á hesum øki.

Individuellar avtalur

Orsøkin til, at Starvsmannafelagið kortini hevur verið nevnt í seinastuni viðvíkjandi flogternunum hjá Atlantic Airways er helst tær individuelli setanaravtalurnar, sum flogternunar í lötuni eru settar eftir. Tá ið nú eingin kollektivur sáttmáli er galdandi ella virkin á økinum hava starvsfólkini og flogfelagið sum skilst gjørt individuellar setanarsavtalur, sum vísa til limasáttmálan hjá Starvsmannafelagnum.

Hvat starvsfólk og felag avtala í individuellum setanaravtalum hevur Starvsmannafelagið einki at gera við, tíansheldur nakra ávirkan á. Starvsmannafelagið er úti av myndini sum sáttmálapartur. Talan er um persónligar avtalur, sum ikki útloysa kollektivar

sáttmálabindingar ella gera Starvsmannafelagið til sáttmálapart á økinum.

Við hesum vóni eg at møgular misskiljingar hesum viðvíkjandi eru ruddaðar av vegnum.

Uppsagnirnar

Starvsmannafelagið ynskir flogternunum og Atlantic Airways góða eydnu við at gera nýggjan kollektivan økissáttmála, sum vónandi verður góður fyri báðar partar.

Felagið harmast um uppsagnarmálini, sum hava órógvad tilgongdina í seinastuni. Vit kenna ikki innihaldið í málinum, og kunnu tí illa meta um grundarlagið, men greitt er, at tað er óheppið og ikki serliga álitisvekjandi, at forkvinnan og næstforkvinnan í Súluni missa arbeiði, samstundis sum tær royna at skipa fakøkið við kollektivum sáttmála.

Tað er okkara vón, at partarnir kunnu loysa hettar málið í sátt og semju, og at vit skjótt aftur fáa skipaði viðurskifti við kollektivum sáttmála á arbeiðsøkinum hjá flogternunum hjá Atlantic Airways.

Góða eydnu við samráðingunum!